

HAZAI *karszt-és barlangkutatói*

ESEMÉNYEK

TATABÁNYAI JUBILEUM

A szervezett tatabányai barlangkutatók 1994-ben ünnepelték fennállásának 25. születésnapját: 1969. február 18-án alakult meg a Tatabányai Szénbányák Barlangkutató Csoportja. A többszöri szervezeti átalakulás és névváltoztatás Tatabányai Barlangkutató Csoport (1974–75), Vértes László Karszt- és Barlangkutató Csoport (1976–87), Gerecse Barlangkutató Egyesület (1988-tól) ellenére a kollektíva mindvégig hű maradt eredeti céljához, a Gerecse-hegység karsztjelenségeinek, barlangjainak kutatásához.

Az évforduló jegyében a Gerecse Barlangkutató Egyesület 1994. augusztus 26-án tudományos konferenciát rendezett az elmúlt negyedszázad kutatási eredményeinek összefoglalása, bemutatása szándékával. A Tatabányai Múzeumban lezajlott rendezvényen az alábbi előadások hangzottak el:

Juhász Márton: Visszapillantás a tatabányai barlangkutatók elmúlt 25 évére

Székely Kinga: A Gerecse-hegység barlangnyilvántartásának fejlődése

Takácsné Bolner Katalin: Genetikai és morfológiai megfigyelések a Gerecse-hegység termálkarsztos eredetű barlangjaiban

Dr. Jáki Rezső: A bányászati hatások alapján bekövetkezett karsztvízszint-változások a Gerecse-hegységben

Dr. Haki József: Radontranszport vizsgálatok a

Gerecse-hegység barlangjaiban

Dr. Kordos László: A gerecsei barlangok ösgerinces kutatásának újabb eredményei

Juhász Márton: Denevér megfigyelések a Gerecse-hegység barlangjaiban

Az előadások anyaga megjelent a LIMES (Komárom-Esztergom Megyei Tudományos Szemle) 1994. évi 2. számában. A tematikus különszámként napvilágot látott kiadvány megszületését a kiadó Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat, a TvH Barlangtani Intézet és az Egyesület anyagi hozzájárulása tette lehetővé. A kiadvány a konferenciára elkészült, a jelenlévők kézhez kaphatták.

Az előadásokat ünnepi megemlékezés követte. Ekkor került sor az Egyesület által alapított „A GERCSEI BARLANGKUTATÁSÉRT” emlék-érem első alkalommal történő átadására. A kollektíva tevékenységének kiemelkedő szakmai, vagy szervezeti támogatásáért, illetve a kollektívában minimum 10 évig kifejtett kiemelkedően aktív tevékenységéért emlékérmeket vehetett át dr. Csöke Sándor, Holló József, dr. Jáki Rezső, Juhász Márton, Kenessey Ferenc, dr. Kordos László, Pál Vince, Puskás György, Puskás Sándor, Sashegyi László, Tolnai András, Török Ferenc és Vendégh Árpád.

Juhász Márton

KOSSUTH-ÉVFORDULÓ AGGTELEKEN

Kossuth Lajos halálának 100. évfordulója alkalmából 1994. március 20-án az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatósága, Aggtelek és Jósvalfó önkormányzata, a Hagyományörző Népdalkör Aggtelek község Közművelődési Egyesülete, a „Jósvalfó Barátai Kör” és a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat koszorúzást és megemlékezést tartott Agg-

teleken, a Baradla-barlang bejárata előtt levő emléktáblánál.

Az alábbiakban Szablyár Péternek, a Társulat főtákarának beszédéből idézünk:

„Tisztelt Ünneplő Közönség, aggteleki és jósvalfói Polgárok, Barlangkutató Barátaim!

98 esztendőnek kellett elteltie ahhoz, hogy

A megkoszorózott Kossuth-emléktábla
(Fleck Nóra felvétele)

Kossuth Lajosnak, a magyar történelem talán egyik legmisztikusabb, és egyúttal a néphez gondolatilag legközelebb álló alakjának itt, az aggteleki Baradla-barlang bejáratánál emléktáblát állítsunk. Talán többen emlékeznek még rá, amikor 1992. szeptember 18-án este, a közelmúltban elhunyt dr. Kessler Hubert – (Társulatunk tiszteletbeli elnöke, a Baradla-Domica összeköttetés és a jósvafői

Kossuth-barlang felfedezője – (felavatta ezt az emléktáblát, amely Kossuth Lajos 1828-as baradlai látogatásának állít emléket.

Az már csak a sors fintora, hogy emléktáblája (természetvédelmi-esztétikai okokból) nem kerülhetett forradalmár társáé mellé, de szerencsére azért „látótávolságban” maradtak így is egymástól.

Annak ellenére, hogy Kossuth Lajost a legismertebb, legkedveltebb történelmi személyiségnek hisszük, mégis meglehetősen felületesek életútjával kapcsolatos ismereteink, azok jelentős része is közhelyszerű mozaik, melyek nehezen illeszthetők egy árnyalt személyiséggé.

Mindez különös megvilágításba kerül, amikor azt tapasztaljuk, hogy Kossuth személyisége mennyire ismert a világban. Addig, amíg Deák Ferenc vagy Széchenyi történelmi jelentőségét külföldön csak a kutatók szűk köre ismeri, addig Kossuth alakja legenda az egész földkerekségen.

Az olaszok ma is „il generale Kossuth”-ként emlegetik, az írek tőle eredeztetik felszabadítási mozgalmukat, az angol és az amerikai nép szinte beleszótta saját történelmébe. A századvég Amerikájában gyakori a Kossuth keresztnév, a négy éves Edison apjától Kossuth kalapot kér.

Kérem Önöket, most, és bármikor, ha erre járnak, álljanak meg egy pillanatra itt, Kossuth Lajos emléke előtt, megadva az emlékezés tiszteletét történelmünk egyik legjelentősebb személyiségének. És ha a Baradla-barlangban Kossuth nyomában járnak, jusson eszünkbe az a mérhetetlen természetszeretet, érdeklődés és figyelem, ami Kossuthot ittjártakor áthatotta!”

Fleck Nóra

BESZÁMOLÓ A KARSZTFOLYAMATOK KÖLCSÖNHATÁSAINAK EREDMÉNYEI C. KONFERENCIÁRÓL

E tudományos ülészak megrendezésére dr. Papp Ferenc professzor halálának 25. évfordulója, valamint a jósvafői Vass Imre- és az égerszögi Szabadság-barlang felfedezésének 40. évfordulója alkalmából 1994. október 6-9. között került sor Jósvafőn.

Az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatósága, a BME Mérnökgeológiai Tanszéke, az Északmagyarországi Vízügyi Igazgatóság, az FTSK Barlangkutató Szakosztály, a Magyar Hidrológiai Társaság

Borsod megyei Szervezete és a Papp Ferenc Barlangkutató Csoport, mint társrendezők közreműködésével lezajlott konferencián 82 regisztrált résztvevő vett részt, de az érdeklődők száma alkalmanként a 140 főt is elérte. A konferencián 23 tudományos előadás hangzott el igen nagyszámú hallgatóság előtt a Tengerszem Szálló előadótermében.

Az előadássorozat szakmai jelentősége abban állt, hogy időpontjára beért annak a kitűnő

kezdeményezésnek a gyümölcse, melyet Papp Ferenc professzor a jósvafői Kutató Állomás megalapításával és programjának kitűzésével adott az utókornak. A konferencián az alábbi előadások hangzottak el a Vass Imre- és Szabadság-barlang felfedezésével, illetve a barlangok tudományos feldolgozásával kapcsolatban:

Dr. Kertész Pál: Dr. Papp Ferenc élete és munkássága

Székely Kinga: Adalékok Vass Imre életéhez és munkásságához

Holly István: Vass Imre-barlang felfedezése

Maucha László: A Vass Imre-barlangban végzett kutatások tudományos eredményeinek összefoglalása

Izápy Gábor: A jósvafői Kistohonya-forrás vízhozam és vízminőségi jellemzői

Maucha László: A karsztos árapály jelenség működési mechanizmusa Vass Imre-barlangi vizsgálatok alapján

Dr. Hakl József: A radon transzport dinamikája a Vass Imre-barlangban

Szablyár Péter: Adatok néhány Jósvafő környéki barlang agyagkitöltéséről

Dr. Vánca András Lajos: Az Aggteleki-karszton folyó észlelések és mérések

Csekő Árpád: Az égerszögi Szabadság-barlang felfedezése

Dr. Szunyogh Gábor: A Szabadság-barlangban végzett tudományos kutatások összefoglalása

Kraus Sándor: A Szabadság-barlang fejlődéstörténete

Kraus Sándor: A Szabadság-barlang karbonátos kiválásai

Dr. Zambó László: A felszín közeli korróziós folyamatok jellemző értékei az Aggteleki-karszton

A továbbiakban nem közvetlenül a rendezvény témájához kapcsolódóan az alábbi tudományos előadások hangzottak még el:

Dr. Hunyadi Ilona–Kertész Zsófia–Maucha Gergely: Radon mérések az István-lápai-barlangban

Benkovics László–Dr. Török Ákos–Dr. Nádor Annamária: A Ferenc-hegyi vonulat barlangjainak geológiája

Hajnal Géza: A budai várbarlangok hidrológiája

Dr. Veress Márton: Fossilizálódó karsztos formák és környezetük fejlődésének értelmezése kitöltő üledékekkel

Géczy Gábor–Dr. Hunyadi Ilona–Dr. Csige István–(Dr. Hakl József: A karsztok légkörzési modellje

Dr. Szunyogh Gábor: A matematikai modellezés helye és szerepe a karsztosodással járó folyamatok leírásában

Dr. Sárváry István: Karsztfolyamatok modellezése

(A konferencia előadásait a Karszt- és Barlangkutatás X. kötete tartalmazza.)

Október 7-én este került sor a Szablyár Péter által életre hívott jósvafői Tájházban megrendezett barlangtani kiállítás megnyitására, ahol a környék barlangjairól, jeles kutatóiról kaphat információt az érdeklődő. Érdekes színfoltja a kiállításnak a „karsztos kisplasztika”-, valamint a Baradla-barlangot ábrázoló képeslap gyűjtemény. A kiállítást megnyitó beszédében dr. Szunyogh Gábor Apáczai Csere János mondását idézte: „Serkenj fel és állíts iskolákat!”, hiszen Szablyár Péter e tájházzal és barlangtani múzeummal Apáczai zászlaját viszi tovább. Megtanítja az erre tévedő turistának, hogy Jósvafő nemcsak egyszerűen egyik falu a sok ezer közül, hanem országunk sokszínűségét gazdagító, egyéni arculattal rendelkező település, illetve táj. A megnyitót követően a tájházban berendezett alkalmi postahivatalban emlékbélyegzővel ellátott lapokat lehetett vásárolni.

Este a kutatóállomás korabeli életét és munkáját bemutató filmeket nézhettek az érdeklődők. Október 8-án délután a konferencia résztvevői megkoszorúzták Papp Ferenc professzornak a Kutatóállomás falán elhelyezett emléktábláját, ahol dr. Pados Imre az Északmagyarországi Vízügyi Igazgatóság részéről mondott beszédet. Beszédéből idézzünk:

„Az embert, az egyetemi tanárt, a kiemelkedő tudóst és e hely szellemi megalkotóját idézzük magunk elé a negyedszázadnyi távolból méltó példaként, emberi tartásból, szorgalomból, tudós pontosságából, egymás iránti tiszteletből. Mint tudós, szakértő és pedagógus olyan világhírnévre tett szert, amely személyén keresztül tovább növelte hazánk és a magyar tudomány nemzetközi tekintélyét és megbecsülését.”

Ezt követően a kutatóállomás korábbi műszereit és munkáját bemutató kiállítást tekinthették meg az érdeklődők. Este a Kultúrházban megtartott jó hangulatú gulyásparti tette emlékeztetéssé a rendezvényt.

Október 9-én került sor a Szabadság-barlang előtti ünnepi megemlékezésre, ahol dr. Szunyogh Gábor emlékezett a 40 évvel ezelőtti feltárás körülményeire, s a feltárásban részt vett kutatókra. A háromnapos rendezvény utolsó állomásként az érdeklődők az egykori felfedezők nyomdokain túrát tettek a Szabadság-barlangban.

Fleck Nóra

A BARLANGI MENTŐK BEMUTATÓ GYAKORLATA

A Magyar Barlangi Mentőszolgálat 1993. október 28-án a Pál-völgyi-barlang melletti egykori kőfejtő bányaudvarán, a Harcsaszájú-barlang bejáratában és a barlang fölötti sziklákon nagyszabású és látványos bemutató gyakorlatot tartott. A bemutatón a Barlangi Mentőszolgálattal munkakapcsolatot tartó szervek, az Egészségügyi Minisztérium, a Belügyminisztérium, a Művelődési

Minisztérium, a Sporthivatal, valamint a Rendőrség, a Polgári Védelem, a Tűzoltóság, az Országos Mentőszolgálat és mások is magas szinten képviseltették magukat. A Magyar Barlangi Mentőszolgálat nagy elismeréssel fogadott, sikeres bemutató gyakorlata utáni fogadás során alkalom nyílt a partner szervek vezető személyiségeivel hasznos megbeszéléseket folytatni és a további együttműködésre vonatkozó megállapodásokat előkészíteni.

Dr. Dénes György

A Magyar Barlangi Mentőszolgálatnak a bemutató gyakorlaton részt vett tagjai (Dénesné Lustig V. felvétele)

IDEGENFORGALMI BARLANGJAINK 1994. ÉVI LÁTOGATOTTSÁGA

BARLANG	A LÁTOGATÓK SZÁMA	
	1994-BEN	AZ ELŐZŐ ÉV %-ÁBAN
Abaligeti-barlang	77 202	90
Anna-barlang	18 452	71
Baradla-barlang	178 754 ⁵	103
<i>ebből aggteleki túra</i>	<i>132 302</i>	<i>103</i>
<i>jósvafői túra</i>	<i>12 113</i>	<i>88</i>
<i>Vörös-tói túra</i>	<i>31 766</i>	<i>116</i>
<i>hosszútúra</i>	<i>2 573</i>	<i>116</i>
Béke-barlang	376	–
Budai Vár-barlang ¹	24 424	69
Diósgyőr-tapolcai-barlang	4 097	114
Lóczy-barlang ²	~10 000	~105
Miskolctapolcai-tavasbarlang	162 000	127
Pál-völgyi-barlang	47 715	121
Sátorkő-pusztai-barlang	~1 000	~63
Solymári-ördöglyuk ³	751	–
Szemlő-hegyi-barlang ⁴	11 425	97
Szt. István-barlang	66 894	90
Tapolcai-tavasbarlang	5 000	60
Összesen:	~648 088	98

¹⁾ az első három hónapban állagmegóvás miatt nem üzemelt

⁴⁾ március 1.– október 31. között üzemelt

²⁾ május 1.– október 1. között üzemelt

⁵⁾ ebből 21 723 külföldi

³⁾ április 29.– október 2. között üzemelt

Összeállította: Hazslinszky Tamás

ÉVFORDULÓK 1994

Székely Kinga–Hazslinszky Tamás

275 éve történt 1719-ben

Július 3-án **ifj. Buchholtz György** elkészítette a Deménfalvi-barlang térképét (mely Bél Mátyás 1723-ban kiadott *Hungariae antiquae et prodromus* c. munkájában jelent meg) és ásatásokat végzett a barlangban. Ugyanez évben felmérte a Szilicei-jégbarlangot is, ez azonban kéziratban maradt.

175 éve történt 1819-ben

Augusztus 24-én **Kölesi Vince** bicsérdi káptalani ispán több társával 4 óra alatt bejárta az Abaligeti-barlangot, térképet készített róla, és tapasztalatait 1821-ben a *Tudományos Gyűjteményben* írta le. Térképe 1863-ban – Schmidl Adolfnak a barlangról szóló tanulmánya mellékleteként – jelent meg.

100 éve történt 1894-ben

Március 20-án Torinóban elhunyt **Kossuth Lajos**, aki 1828-ban felkereste a Baradla-barlangot, és 1883-ban részletes kritikai tanulmányt írt Nyáry Jenő: Az aggteleki barlang, mint őskori temető c. munkájáról.

Április 11-én elhunyt **dr. Szabó József** geológus, mineralógus, egyetemi tanár, a MTA tagja, a magyar geológia alapjainak megteremtője. Széleskörű kutatásai során vizsgálatokat végzett az ágasvári Csörgő-lyukban, melynek eredményei a Földtani Közlönyben jelentek meg 1871-ben.

Április 14-én született **Király Lajos** erdőmérnök, a Magyar Hidrológiai Társulat Borsodi Csoportjának alelnöke (1952–55), majd elnöke (1955–64), 1968-tól tiszteleti tagja, aki a zombolykutató munkabizottság munkáját nagyra értékelte és messzemenőig támogatta. Tiszteletére a bükki István-zombolyt 1971-ben – újabb szakaszainak feltárása alkalmával – **Király-zomboly**nak nevezték el.

Április 28-án **Sartory József** mérnök – Farkas János és Czékus esküdt társaságában – elkészítette a Baradla-barlang első térképét, mely egyben a világ első mérnök által készített barlangtérképe.

50 éve történt 1944-ben

Augusztus 25-én meghalt **Horusitzky Henrik**, a Földtani Intézet főgeológusa, főtanácsosa, a Társulat jogelődjének, a Magyarhoni Földtani Társulat keretében 1910-ben megalakult Barlangkutató Bizottságnak alapító tagja, az első magyar barlangbibliográfia társszerzője (Siegmetth Károllyal).

Október 9-én meghalt **Balogh Rudolf** fényképész, a magyar fotóművészet egyik úttörő,

formateremtő egyénisége, aki a 20-as években kitűnő felvételeket készített a Baradla-barlangról. Ezeket használta fel a M. Kárpát Egyesület Gömői osztálya 1928-ban kiadott 18 db-os képeslapporozatához, valamint ezekkel illusztrálta 1932-ben kiadott könyvét ill. tanulmányát Dudich Endre.

A **Magyar Barlangkutató Társulat** irodája belövést kapott, és iratainak, könyvtárának, stb. jelentős része elpusztult.

Karácsonykor Buchenwaldban meghalt **dr. Margittay Richárd**, jogász, újságíró, a Balaton környékének kutatója, népszerűsítője, több cikkben foglalkozott a terület és Dunántúl barlangjaival, mesterséges üregeivel.

25 éve történt 1969-ben

Január 10-én elhunyt **dr. Papp Ferenc** geológus, műegyetemi tanár, Társulatunk társelnöke, a jósvalói Karsztkutató Állomás létrehozója, aki számos mérnökhallgatójával kedveltette meg a karsztok és barlangok világát.

Március 29-én megrendezésre került az első hazai **barlangklimatológiai ankét**, amely bebizonyította, hogy a magyar szakemberek a barlangklimatológia és a barlangterápia kísérleti alkalmazásában nemzetközileg elismert eredményeket értek el.

Az UIS szeptember 21–27. között Stuttgartban megrendezett V. Nemzetközi Kongresszusán magyar kezdeményezésre létrejött a **szpeleoterápiai bizottság**, melynek titkárául dr. Kessler Hubertet választották meg.

November 5–9. között a Vörös Meteor és az Egyesült Gyógyszer és Tápszergyár hegymászói 173 m mélységig továbbjutottak a **Vecsem-bükki-zombolyban**.